

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิจัยเป็นการค้นหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ การเลือกปัญหา การตั้งสมมติฐาน การออกแบบการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยนี้ เกิดจากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัยนั้น ๆ มาวิเคราะห์และสรุปผลออกมา ดังนั้นถ้าข้อมูลมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงก็จะทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อถือได้ระดับหนึ่งแต่ความถูกต้องของข้อมูลนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้จริง และมีการควบคุมการจัดเก็บข้อมูลที่ดีแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็มีความสำคัญมาก เพราะถ้าเครื่องมือขาดความเที่ยงและความตรงแล้ว ก็จะทำให้ข้อมูลนั้นไม่น่าเชื่อถือ เนื่องจากอาจจะไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ดังนั้นในการวิจัยแต่ละครั้งผู้วิจัยจึงต้องคำนึงถึงเครื่องมือให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ลักษณะและจำนวนกลุ่มตัวอย่างและที่สำคัญ คือ ต้องเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงและความตรง จึงจะทำให้ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือนั้นเชื่อถือได้

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยมีหลายประเภท แต่งานวิจัยทางการศึกษานิยมใช้แบบสอบถามกันมากที่สุด เพราะมีข้อดีอยู่หลายประการ เช่น เสียค่าใช้จ่าย ถูกกว่าการเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่น สามารถส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้รับที่อยู่ไกลได้ สะดวกต่อการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และมีให้เลือกหลายแบบ ได้แก่ แบบเลือกตอบ แบบจับคู่ แบบเติมคำ และแบบประมาณค่า เป็นต้น นอกจากนี้

นี้ยังใช้เก็บข้อมูลได้หลายประเภท ทั้งข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และทัศนคติ

งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ นิยมใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่าเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะความคิดเห็น และทัศนคติ สามารถบอกทิศทางได้ว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย และมีทัศนคติไปทางบวกหรือทางลบ และสามารถบอกระดับความเข้มของความคิดเห็น และทัศนคติว่ามาก หรือน้อยได้ด้วย ซึ่งมาตรประมาณค่าจะใช้เก็บข้อมูลลักษณะนี้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่าจะให้ผู้ตอบตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินออกมาเป็นปริมาณ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นคำถามหรือสิ่งที่ต้องการให้ประเมินกับส่วนที่เป็นคำตอบ ซึ่งเป็นมาตรบอกระดับคุณค่าของสิ่งนั้น โดยมาตรจะมีค่าต่อเนื่องกันและมีจุดตรงระหว่างปลายสุดของมาตรทั้ง 2 ข้าง คือ ด้านซ้ายและด้านขวา หรือด้านยอมรับและด้านปฏิเสธ มาตรนี้อาจแบ่งเป็นช่วงหรือจุดที่ต่อเนื่องได้ โดยใช้ตัวเลขบอกค่าของแต่ละช่วง หรือจุดนั้นจากด้านซ้ายไปด้านขวา โดยให้ค่าที่อยู่กึ่งกลางมาตรเป็น 0 หรือ ค่าอื่น ๆ เช่น ถ้าแบ่งเป็น 5 ช่วง ให้ค่า 1 ถึง 5 ช่วงที่อยู่ตรงกลางจะมีค่าระหว่าง 2 กับ 3 เป็นต้น นอกจากใช้ตัวเลขบอกค่าแต่ละช่วงแล้วยังใช้คำพูดบอกช่วงเหล่านั้นได้ด้วย เช่น เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และช่วงที่อยู่ตรงกลางอาจเป็น ปานกลาง หรือไม่แน่ใจ เป็นต้น หรืออาจใช้ทั้งตัวเลขและคำพูดบอกช่วงหรือจุดเหล่านั้นก็ได้

การแบ่งมาตรออกเป็นช่วงหรือจุดย่อย ๆ โดยใช้ตัวเลขหรือคำพูดบอกค่าของช่วงนั้น ทำให้เกิดจุดหรือช่วงที่อยู่ตรงกลาง ซึ่งเป็นจุดเชื่อมให้มาตรทั้ง 2 ด้านต่อเนื่องกัน แต่เมื่อนำมาตรนี้ไปใช้สำหรับประเมินค่าแล้วอาจทำให้เกิดความยุ่งยากใน

การตีความหมาย เนื่องจากช่วงที่อยู่ตรงกลางไม่สามารถบอกทิศทางได้ ดังนั้นผู้
 ประเมินที่ไม่ต้องการเลือกคำตอบทั้ง 2 ทางหรือไม่แน่ใจว่าจะเลือกทางใดทางหนึ่ง
 อาจเลือกช่วงกลางนี้ ซึ่งไม่ใช่คำตอบที่แท้จริงของผู้ประเมินนั้น จึงทำให้การตี
 ความหมายคำตอบที่เป็นช่วงกลางเกิดความกำกวม

คำตอบที่อยู่ตรงกลางนี้อาจใช้ค่าที่ต่างกันตามตัวเลือกที่ผู้วิจัยต้องการ และ
 ความเหมาะสมกับคำถาม เช่น คำถามเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการหรือ
 การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล คำตอบจะเป็น มากเกินไป พอดี ไม่เพียงพอ
 ถ้าคำถามให้เปรียบเทียบระหว่างอดีตกับความคาดหวังในอนาคต คำตอบจะเป็น ดี
 กว่า เหมือนเดิม เลวกว่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีค่าที่ใช้เป็นคำตอบที่อยู่ตรงกลาง
 อื่น ๆ อีก เช่น ปานกลาง เจย ๆ พอ ๆ กัน ไม่ต่างกัน ผู้สร้างแบบสอบถามบางคน
 เชื่อว่าถ้าคำตอบตรงกลางของคำตอบที่เป็น เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วยนั้นถ้าใช้ "ไม่
 แน่ใจ" ผลการตอบจะแตกต่างไปจากเมื่อใช้ค่า "ปานกลาง" ดังนั้นค่าที่ใช้เป็น
 ตัวเลือกตรงกลางจึงควรกำหนดตามความหมายของคำตอบที่ต้องการ (Berdie
 และ Anderson 1974) อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยสำรวจวิทยานิพนธ์ระดับ
 มหาวิทยาลัยคณิศรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ใช้มาตราประมาณค่าเป็นเครื่อง
 มือเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่าตัวเลือกที่อยู่ตรงกลางใช้คำว่า "ปานกลาง" มากที่สุด
 รองลงมาได้แก่ "ไม่แน่ใจ" และ "ไม่มีความเห็น"

คำตอบที่อยู่กลางนี้อาจตีความหมายได้ทั้ง ไม่แน่ใจ ไม่มีความคิดเห็น และ
 มีความคิดเห็นเป็นกลางจริง ๆ ดังที่ Krech และ Crutchfield (1948) ได้
 ศึกษาความหมายของตัวเลือกที่อยู่ตรงกลางว่า ถ้าเป็นทัศนคติ หมายถึง ผู้นั้นไม่มี
 ทัศนคติต่อเรื่องที่ถาม ถ้าเป็นความคิดเห็น มีความหมายได้ 3 ประการ คือ
 ประการแรก หมายความว่า บุคคลนั้นมีความคิดเห็นเป็นกลางจริง ไม่คัดค้านและ

ไม่สนับสนุนและยังตัดสินใจไม่ได้ ประการที่สอง หมายความว่า บุคคลนั้นมีความคิดเห็นสนับสนุนในบางประเด็นของเรื่อง นั้น และในขณะที่เดียวกันก็ไม่สนับสนุนในบางประเด็น ประการสุดท้าย หมายความว่า บุคคลนั้นไม่มีความคิดเห็นใด ๆ ต่อเรื่องนั้น และจากการศึกษาของ Schuman และ Presser (1981) กับ George F. Bishop (1987) ได้พบว่า เมื่อเพิ่มคำตอบที่อยู่ตรงกลางลงในแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นจากครั้งแรกที่ไม่มีคำตอบที่อยู่ตรงกลางให้เลือก ผู้ตอบจะเปลี่ยนมาเลือกคำตอบที่อยู่ตรงกลางที่เพิ่มเข้าไป จนมีผลทำให้เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่เคยเลือกตอบด้านใดด้านหนึ่งมาก่อนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่เคยตอบไม่ทราบก็ลดลงเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะในการตอบครั้งแรกผู้ตอบไม่แน่ใจว่าจะมีความคิดเห็นไปด้านใด แต่ต้องตอบไปทางด้านใดด้านหนึ่ง เพราะมีตัวเลือกจำกัด หรือผู้ตอบไม่มีความรู้ในเรื่องที่ถูกถามจึงไม่มีความคิดเห็น แต่ต้องตอบจึงเลือกคำตอบที่มีให้ หรือผู้ตอบมีความคิดเห็นเป็นกลางจริง แต่ไม่มีคำตอบให้จึงเลือกคำตอบอื่นแทนเมื่อมีคำตอบที่อยู่ตรงกลางให้ผู้ตอบจึงเปลี่ยนมาเลือก นอกจากนี้ความคิดเห็นเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจาก ความรู้ ความเชื่อ การตัดสินใจของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะในขณะนั้น ๆ ดังนั้นเมื่อถูกถามถึงความคิดเห็นต่อเรื่องหนึ่ง ณ ขณะใดขณะหนึ่งบุคคลอาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันเนื่องจากมองสิ่งที่ถามในมุมที่ต่างกัน ความสำคัญของจุดที่เป็นมุมมอง และระยะเวลาที่ได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นอาจต่างกัน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งนั้นไม่เท่ากัน คุณค่าของสิ่งนั้นมีต่อบุคคลมากน้อยต่างกัน (Smith, Bruner และ White 1956) หรือผู้นั้นอาจไม่มีความคิดเห็นใด ๆ เลย เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องที่ถามและไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นหรือกลัวว่าตอบไปแล้วจะมีผลกระทบต่อตนเอง ฯลฯ โดยเฉพาะคนไทยส่วนใหญ่ยังมีลักษณะของความเกรงใจไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นที่ตรงไปตรงมาเพื่อความสบายใจจึงมักตอบด้วยคำตอบที่อยู่ตรงกลาง เช่น ปานกลาง เฉย ๆ พอ ๆ กัน ถึงแม้จะให้ผู้ตอบเลือกความคิดเห็นด้านใดด้านหนึ่ง

ผู้ตอบบางคนยังขอตอบกลาง ๆ ดังนั้นถ้างานวิจัยเรื่องใดมีผู้ตอบให้ค่ากลางมาก ๆ อาจนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย เพราะไม่ทราบว่า จะตีความหมายของผลสรุปว่าอย่างไร การใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่มีตัวเลือกที่อยู่ตรงกลาง จึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการตีความหมาย ซึ่งมีผลถึงความตรงของข้อมูลและสืบเนื่องไปยังผลของการวิจัยด้วย

การที่คำตอบที่อยู่ตรงกลางในมาตราประมาณค่าตีความหมายได้ทั้งไม่แน่ใจ ไม่มีความคิดเห็น และมีความคิดเห็นเป็นกลางจริง ทำให้ผู้วิจัยสับสนในการตีความหมายของคำตอบ และข้อมูลจากคำตอบนี้อาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับความแม่นยำของการวิจัยได้ จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัย เพื่อหาจำนวนผู้ที่ตอบคำตอบอยู่ตรงกลางที่จะใช้ในการวิเคราะห์ความหมาย ของคำตอบที่อยู่ตรงกลาง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นจำนวน 40 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าเป็นวัยรุ่นที่มีลักษณะของความกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ปรากฏว่าจำนวนคำตอบที่อยู่ตรงกลางร้อยละ 25.43 ในขณะที่มีผู้ตอบด้านเห็นด้วยร้อยละ 49.23 และตอบด้านไม่เห็นด้วยร้อยละ 25.34 แสดงว่าคำตอบที่อยู่ตรงกลางนี้เป็นตัวเลือกที่ผู้ตอบนิยมเลือกตอบมากถึง 1 ใน 4 ทั้ง ๆ เรื่องที่ถามจะไม่มีผลกระทบต่อตนเอง การที่มีผู้ตอบคำตอบที่อยู่ตรงกลางจำนวนมากนี้

จากการที่ผู้ตอบมักเลือกคำตอบที่อยู่ตรงกลางเป็นจำนวนมากแต่คำตอบที่มีความหมายไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าผู้ที่เลือกคำตอบที่อยู่ตรงกลางตีความหมายของคำตอบนี้ว่าอย่างไร ถ้าผู้วิจัยเลือกใช้ค่าในคำตอบที่อยู่ตรงกลางว่าปานกลาง ไม่แน่ใจ และไม่มีความคิดเห็นต่างกัน 3 กรณี จะทำให้คำตอบเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการตีความหมายของคำตอบที่อยู่ตรงกลางในมาตราประมาณค่าได้ชัดเจนขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับสร้างคำตอบในการสำรวจความคิดเห็น

เห็นให้ได้ข้อมูลที่มีความตรงมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำตอบที่อยู่ตรงกลางในมาตรประมาณค่า โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. วิเคราะห์ความหมายของคำตอบที่อยู่ตรงกลาง คือคำว่า ปานกลาง ไม่แน่ใจ และไม่มีความคิดเห็น
2. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคำตอบที่อยู่ตรงกลาง ในมาตรประมาณค่าที่วัดซ้ำ โดยเปลี่ยนคำตอบที่อยู่ตรงกลางในแบบสอบถามจาก ปานกลางเป็นไม่แน่ใจ ปานกลาง เป็นไม่มีความคิดเห็น และไม่แน่ใจเป็นไม่มีความคิดเห็น

สมมติฐาน

จากการศึกษาความหมายของคำตอบที่อยู่ตรงกลาง Krech และ Crutchfield (1948) ได้สรุปว่า บุคคลอาจตีความหมายของคำตอบที่อยู่ตรงกลางแตกต่างกันได้ 3 ความหมาย คือ เป็นกลางจริง ไม่แน่ใจ และไม่มีความคิดเห็น ส่วน Holdaway (1971) ศึกษาพบว่าเมื่อใช้คำตอบที่อยู่ตรงกลาง ต่างกันจะทำให้ผู้ตอบเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบตรงกลางด้วย ซึ่ง Holdaway ศึกษาเฉพาะเมื่อใช้คำตอบที่อยู่ตรงกลางว่า "ปานกลาง" จะทำให้ผู้ที่เคยตอบ "ไม่แน่ใจ" เปลี่ยนมาเลือกคำตอบ "ปานกลาง" ร้อยละ 21.1 ส่วน Bishop (1987) ได้ศึกษาพบว่าเมื่อใช้แบบสอบถามที่มีคำตอบที่อยู่ตรงกลางเหมือนกัน ถามซ้ำ 2 ครั้ง แต่เปลี่ยน

ตำแหน่งของคำตอบที่อยู่ตรงกลาง จะทำให้ผู้ตอบเปลี่ยนแปลงคำตอบด้วยดังนั้นผู้วิจัย จึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

- สมมติฐานที่ 1 การตีความหมายคำตอบที่อยู่ตรงกลาง คือ ปานกลาง ไม่แน่ใจ และไม่มีความคิดเห็นน่าจะแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2 เมื่อใช้คำตอบที่อยู่ตรงกลางว่า ปานกลาง วัดซ้ำ 2 ครั้ง น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบ
- สมมติฐานที่ 3 เมื่อเปลี่ยนคำตอบที่อยู่ตรงกลางจากปานกลางเป็นไม่แน่ใจ น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบ
- สมมติฐานที่ 4 เมื่อเปลี่ยนแปลงคำตอบที่อยู่ตรงกลางจาก ไม่มีความคิดเห็น เป็นปานกลาง น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบ
- สมมติฐานที่ 5 เมื่อเปลี่ยนแปลงคำตอบที่อยู่ตรงกลางจาก ไม่แน่ใจเป็นไม่มีความคิดเห็น น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบ

ขอบเขตการวิจัย

1. งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการใช้มาตราประมาณค่าในแบบสอบถามที่เป็นความคิดเห็นที่ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบ
 2. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคต้น ปีการศึกษา 2534 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 3. คำตอบที่อยู่ตรงกลางในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ปานกลาง ไม่แน่ใจ และไม่มีความเห็น
4. ไม่ศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในข้อ 6 ของข้อ 3

4. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏในเครื่องมือ

ความจำกัดของงานวิจัย

ผู้วิจัยไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรด้านเศรษฐกิจ สังคม สติปัญญา และเพศของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้มีต่อผลการวิจัย

ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

มาตรประมาณค่า หมายถึง ชนิดของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ซึ่งใช้มาตรประมาณค่าแบบตัวเลข มี 5 คำตอบ และมีคำตอบที่เป็นกลางต่างกัน 3 แบบ คือ

แบบที่ 1	มีคำตอบ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วยที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด
แบบที่ 2	มีคำตอบ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด
แบบที่ 3	มีคำตอบ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยไม่มีความคิดเห็น ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด

คำตอบที่อยู่ตรงกลาง หมายถึง คำตอบที่แสดงว่าผู้ตอบไม่มีความคิดเห็นไปทางด้าน
นิมาน หรือนิเสธและอยู่ในตำแหน่งระหว่างคำตอบ
ด้านเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย ในการศึกษาครั้งนี้มี 3
คำตอบ ได้แก่ "ปานกลาง" "ไม่แน่ใจ" และ
"ไม่มีความคิดเห็น" ในมาตรประมาณค่า

การวิเคราะห์ หมายถึง

1. การวิเคราะห์ความหมายของคำตอบที่อยู่
ตรงกลาง คือการหาจำนวนความถี่ และค่าร้อยละ
ของความหมายของคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้
ที่เลือกคำตอบที่อยู่ตรงกลางในแบบสอบถามครั้งที่ 2
2. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการเลือก
คำตอบที่อยู่ตรงกลาง คือการหาจำนวนความถี่และ
ค่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบที่อยู่ตรง
กลาง จากการตอบแบบสอบถาม 2 ครั้ง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำตอบที่อยู่ตรงกลางว่ามีความ
หมายแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้ระมัดระวังในการตีความ
หมายของคำตอบนี้
2. ได้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเลือกคำตอบที่อยู่ตรงกลาง
เมื่อใช้คำต่างกัน เพื่อใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกใช้คำตอบที่
อยู่ตรงกลาง